

Oumou Sangaré: crònica d'un conflicte per l'espai

Oumou Sangaré

Sala Oriol Martorell, l'Auditori, 9 d'octubre, 21:30h
14è Festival de Músiques del Món

Vam sortir de la sala Oriol Martorell amb la sensació d'haver assistit a una batalla, o si més no a una experiència conflictiva. L'espai ens deia que seguéssim i contempléssim, que calléssim i escoltéssim, que tinguéssim una actitud passiva i receptiva, que en cap cas adoptéssim una postura activa o participativa. Estava molt clara la dicotomia, on era l'escenari i on el públic, qui eren els emissors i qui els receptors, quin era el sentit unidireccional que havia de recórrer el missatge. L'espai, la sala, encasellava la música en un únic format possible, sense considerar que cada música construeix un disseny espacial particular i que cada esdeveniment espera dels seus participants un rol determinat i probablement diferent al previst per les nostres institucions.

Per aquest motiu, des del moment en què Oumou Sangaré va aparèixer a l'escenari es va crear una tensió entre continent i contingut que es va manifestar al llarg de tot el concert. Mentre el desenllaç va ser incert, l'experiència d'un assistent observador havia de ser necessàriament incòmoda. La música fluïa d'allà cap aquí, i els músics provaven de generar un feedback que rarament es produïa, tot reclamant palmes del públic, que assegut i immobilitzat a les butaques només aguantava uns quants segons amb el ritme a les mans. Una de les coristes, la més jove, ballava tímidament i semblava poc implicada en la música. Tant el guitarrista com el korista (l'interpret de kora, instrument de corda molt utilitzat a l'Àfrica occidental subsahariana) afinaven l'instrument entre cançó i cançó, i fins i tot interrompent diverses vegades la introducció d'un tema i parlant entre ells com si fossin a casa seva, sense tenir en compte les convencions pròpies dels nostres auditoris, fet que no em sembla criticable però sí significatiu perquè posa de relleu les diferències entre la praxis performativa d'unes músiques i d'unes altres i la seva relació amb el context en què es produeix. Fins i tot Oumou Sangaré, cantant malinesa que porta vint anys cantant a tot el món, semblava no estar adaptada a la infraestructura de l'escenari, tot i que tampoc no hi donava massa importància i passejava amunt i avall enredant el cable del micròfon a tot arreu, de manera que la tècnica de so va haver de córrer durant la segona meitat del concert per evitar un enredament definitiu. En un moment donat, Sangaré va ensopegar amb un dels monitors i per poc no acaba per terra.

En qualsevol cas, la lluita per trencar definitivament el gel i escapar de la rigidesa de l'espai va donar els seus fruits cap a les acaballes del concert, quan finalment els músics van aconseguir posar dempeus tota l'audiència i l'escenari es va omplir d'amics ballant. En aquell moment vam tenir la sensació que es guanyava una primera batalla en aquest conflicte amb i per l'espai, i que el públic prenia una actitud més activa tot i les barreres arquitectòniques, i es difuminava la línia que separa l'escenari de la platea, i aquella música cíclica, repetitiva fins a l'èxtasi, pensada per al ball i no per a la contemplació, posava en dubte les convencions inferibles d'una sala d'aquestes característiques físiques i reclamava un espai propi lluny dels escenaris tradicionals i alhora una redefinició de l'espai en què es trobava situada en aquell precís instant, o potser un retorn del tangible a l'intangible, de l'empaquetament a l'espontaneïtat, una descosificació que deconstruïa la seva concepció d'objecte catalogable i li retornés la dimensió d'esdeveniment col·lectiu creat per una societat que no viu dins de certs receptacles-espectacles. Finalment, la limitació horària d'una institució tan respectable va interrompre la vetllada en un moment determinat d'antuvi, i el concert va acabar abruptament tal com s'esperava i tots vam marxar cap a casa, alguns amb l'estranyesa d'un *coitus interruptus*, d'altres amb la sensació de no haver acabat d'entendre què havia fallat tot i haver gaudit com bojos, i d'altres vam marxar reflexionant sobre com hem situat la música al nivell conceptual de producte per tal de poder-la adquirir, vendre, comprar o potser comprendre, perquè només som capaços d'entendre aquells dibuixos que no se surten de la ratlla.